

Poradenské služby ve školství

5.11.2025 - | Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Jak lze financovat psychologa, speciálního pedagoga nebo sociálního pedagoga ve škole?

Od 1. 1. 2026 bude možné financovat psychologa, speciálního pedagoga nebo sociálního pedagoga prostřednictvím tzv. PHPmaxu, maximálního týdenního počtu hodin přímé pedagogické činnosti zajišťované psychologem, speciálním pedagogem nebo sociálním pedagogem, a to v „běžných“ základních školách s průměrným počtem žáků 180 a více (za tři předcházející roky), v závislosti na počtu žáků ve škole (nezapočítávají se žáci vzdělávaní podle § 38 nebo § 41 školského zákona). Podrobnosti k výpočtu PHPmax jsou uvedeny v novele nařízení vlády č. 123/2018 Sb.

Ředitel takové školy má povinnost zajistit práci psychologa nebo speciálního pedagoga až do výše PHPmax, je-li to vzhledem k vzdělávacím potřebám žáka nebo žáků nezbytné. Při nastavování úvazků těchto pracovníků se bude řídit zejména doporučeními žáků ze strany školských poradenských zařízení, pokud taková doporučení byla vydána.

PHPmax je tedy potřeba prvně využít na financování psychologa a/nebo speciálního pedagoga do výše, do jaké je to nezbytné, teprve poté lze zbylé hodiny z PHPmax využít na financování sociálního pedagoga. Nemůže dojít k tomu, že by ředitel využil celý PHPmax pouze na sociálního pedagoga, i když by ve škole nebyl žádný žák s nezbytnou potřebou (viz § 120a odst. 3 novely školského zákona).

Poskytování poradenských služeb je upraveno ve vyhlášce č. 72/2005 Sb. Součástí vyhlášky je i příloha obsahující výčet standardních činností psychologa, speciálního pedagoga a sociálního pedagoga. Kvalifikační předpoklady pro výkon pozice psychologa, speciálního pedagoga a sociálního pedagoga stanovuje zákon č. 563/2004 Sb. Rozsah přímé pedagogické činnosti je určen nařízením vlády č. 75/2005 Sb. Od 1. 1. 2026 je přímá pedagogická činnost psychologa, speciálního pedagoga a sociálního pedagoga 24 hodin týdně.

Ve školách, které budou mít nárok na financování prostřednictvím PHPmax, nebude možné poskytovat podpůrná opatření „školní speciální pedagog“ a „školní psycholog“. V těchto školách bude k 31. 12. 2025 automaticky ukončeno financování podpůrných opatření „školní psycholog“ a „školní speciální pedagog“, pokud taková podpůrná opatření měl doporučená některý žák. Ukončení se netýká podpůrných opatření „předmět speciálně pedagogické péče“, ta jsou nadále poskytována v souladu s doporučeními žáků. Speciální pedagog ve škole má vykonávat široké spektrum činností a je na posouzení školského poradenského zařízení, zda je personální zabezpečení školy dostatečné na zajištění výuky předmětů speciálně pedagogické péče nebo je z důvodu zabezpečení potřeb žáků vhodné doporučit podpůrné opatření předmět speciálně pedagogické péče s normovanou finanční náročností.

Ve školách, které nemají nárok na PHPmax, nadále pokračuje poskytování podpůrných opatření „školní psycholog“ a „školní speciální pedagog“. Změna od 1. 1. 2026 je pouze při doporučování těchto podpůrných opatření v „běžných“ základních školách do 180 žáků. Podrobnosti uvádí novela vyhlášky č. 27/2016 Sb.

V základních školách s průměrným počtem žáků školy menším než 180, které čerpaly podporu v rámci pilotního ověřování v Šablonách I Operačního programu Jan Amos Komenský a návazně v roce 2025 z ad hoc normativu či dotační výzvy, lze za podmínek stanovených vyhláškou č. 27/2016 Sb. s účinností od 1. 1. 2026 poskytovat podpůrné opatření „školní psycholog“ či „školní speciální

pedagog" v rozsahu úvazku 0,2 nebo 0,4. Stejná pravidla platí i pro základní školy s průměrným počtem žáků menším než 180, s výjimkou základních škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona, základních škol speciálních a základních škol zřízených při zdravotnickém zařízení, které podporu v rámci pilotního ověřování, ad hoc normativu či dotační výzvy nečerpaly.

Pokud bylo žákům základních škol s průměrným počtem žáků menším než 180, s výjimkou základních škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona, základních škol speciálních a základních škol zřízených při zdravotnickém zařízení, doporučeno podpůrné opatření „školní psycholog“ či „školní speciální pedagog“ do 31. 12. 2025 v rozsahu úvazku 0,5, probíhá jeho poskytování do konce platnosti doporučení. Před skončením platnosti doporučení žák projde rediagnostikou a školské poradenské zařízení posoudí, zda trvají podmínky stanovené vyhláškou č. 27/2016 Sb. a zda má poskytování podpůrného opatření pokračovat. Tento postup se uplatní i v případech, kdy škola tuto podpůrnou pozici zatím nemá. Na základě posouzení může školské poradenské zařízení navrhnout podpůrné opatření „školní psycholog“ či „školní speciální pedagog“ v rozsahu úvazku 0,2 nebo 0,4. Před vydáním doporučení je ale vždy nutné posoudit personální podmínky ve škole (viz § 12 odst. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.).

Práce psychologů, speciálních pedagogů a sociálních pedagogů může být hrazena i z jiných zdrojů (vlastní zdroje školy, podpora zřizovatele). Probíhá také pilotní ověřování nastavení financování psychologů a speciálních pedagogů v mateřských a středních školách v rámci výzev Operačního programu Jan Amos Komenský Šablony pro MŠ a ZŠ II a Šablony pro SŠ a VOŠ II.

Více informací k financování psychologů, speciálních pedagogů a sociálních pedagogů v základních školách je uvedeno v metodickém materiálu.

Je nezbytné informovat zákonné zástupce o poskytování poradenských služeb ve škole nebo mohou probíhat bez jejich vědomí?

Zákonný zástupce nezletilého žáka má obecně, podle § 21 odst. 1 písm. b) a f) ve spojení s odst. 2 školského zákona, právo na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání žáka a též na informace a poradenskou pomoc školy v záležitostech týkajících se vzdělávání podle školského zákona. Podle § 2a odst. 1 písm. g) vyhlášky č. 72/2005 Sb. škola informuje žáka a zákonného zástupce žáka o poskytovaných poradenských službách.

Právní předpisy přitom přímo neurčují formu, jakou má škola s průběhem či výsledky aktivit zákonné zástupce seznámit. Je třeba vyjít z možností školy (škola tuto povinnost naplní písemnou komunikací, informováním během třídních schůzek či konzultačních hodin). Způsob plnění informační povinnosti je vhodné upravit ve školním řádu, popřípadě v programu poradenských služeb ve škole, právní předpisy to nicméně výslovně nevyžadují.

Písemný informovaný souhlas se vyžaduje pouze u poskytování psychologických, speciálně pedagogických nebo logopedických poradenských služeb, tedy služeb, které ve škole specificky zajišťuje psycholog, speciální pedagog nebo školský logoped (viz § 1 odst. 4 vyhlášky č. 72/2005 Sb.). I při poskytování ostatních služeb se nicméně uplatní ustanovení § 1 odst. 5 vyhlášky č. 72/2005 Sb., podle něhož má zákonný zástupce nezletilého žáka obecně právo na předběžné informování o skutečnostech uvedených v daném ustanovení.

V naléhavých ohrožujících situacích lze poskytnout krizovou intervenci ze strany psychologa bezprostředně, a to i bez souhlasu zákonného zástupce (§ 1 odst. 6 vyhlášky č. 72/2005 Sb.).

Na souhlasu zákonného zástupce není vždy třeba trvat též v případě některých činností realizovaných skupinově, které nezasahují do osobní sféry žáka (např. anonymní dotazníkové

šetření), respektive skupinových činností, které se týkají řešení aktuálních závažných problémů třídních kolektivů.

Nicméně, s účinností od 1. 1. 2026 dochází ke změně ve vyhlášce č. 72/2005 Sb. Při poskytnutí psychologické, speciálně pedagogické nebo logopedické poradenské služby ve škole již nebude nutný písemný souhlas zákonného zástupce nezletilého žáka. Nadále je však podmínkou poskytnutí individuální psychologické, speciálně pedagogické nebo logopedické poradenské služby ve škole informování podle § 1 odst. 6.

Co je konkrétně přímá pedagogická činnost u pedagogů ve školském poradenském zařízení?

V § 2 odst. 1 zákona č. 563/2004 Sb. je definována přímá pedagogická činnost jako přímá vyučovací, přímá výchovná, přímá speciálně pedagogická nebo přímá pedagogicko-psychologická činnost přímým působením na vzdělávaného, v tomto případě na klienta.

Pokud dochází ke zprostředkovanému působení na vzdělávaného skrze setkání s pedagogickým pracovníkem / zákonným zástupcem, nejedná se o přímou pedagogickou činnost.

Jak postupovat v případě nedostačujících kapacit školských poradenských zařízení?

Školská poradenská zařízení poskytují poradenské služby v souladu s vyhláškou č. 72/2005 Sb., a to na žádost žáků, jejich zákonných zástupců, škol nebo školských zařízení nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci. Poradenská služba se začne poskytovat bez zbytečného odkladu, nejpozději však do tří měsíců ode dne přijetí žádosti.

Školské poradenské zařízení nemůže odmítnout žádost o poskytnutí poradenských služeb z kapacitních důvodů a je povinno do tří měsíců začít poradenskou službu poskytovat.

Pokud se jedná o nedostatečnou personální kapacitu školského poradenského zařízení, je nutné, aby dané řešilo školské poradenské zařízení se svým zřizovatelem.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2023-2027 umožňuje zápis nových míst poskytování školských služeb v odůvodněných případech a s ohledem na demografický nárůst a dostupnost stávajících zařízení a případnou potřebu navýšení personálních kapacit školských poradenských zařízení lze řešit jejich personálním posílením.

Z čeho financovat diagnostické nástroje?

Diagnostické nástroje má financovat primárně zřizovatel.

Z výzvy Akční plánování v území-IDZ je možné hradit aktivity, které má daný kraj ve svém Dlouhodobém záměru a k financování v rámci této výzvy si je zvolil a zároveň aktivity, které jsou v souladu s výzvou. Pokud toto bude splněno je možné uhradit i diagnostické testy.

Nejedná se však o výzvu vybavovací, výzva je zaměřena na „měkké aktivity“ (např. vzdělávání), ke kterým je možné zakoupit vybavení, které je pro jejich realizaci nezbytné. Není tedy možné uhradit pouze diagnostické testy, ale např. školení pracovníků speciálně pedagogického centra k těmto testům a k němu následně i testy, pokud bude dostatečně odůvodněno, že jsou k realizaci vzdělávání nezbytné.

Jak postupovat s dokumentací v případě, kdy klient přestane být klientem školského poradenského zařízení?

Originál dokumentace zůstává školskému poradenskému zařízení, a to i z důvodu archivace (viz zákon č. 499/2004 Sb.). Zletilému klientovi nebo zákonnému zástupci nezletilého může být poskytnuta kopie dokumentace.

Může poručník žádat o vyšetření dítěte ve školském poradenském zařízení/souhlasit s poskytováním podpůrných opatření ve škole? Lze to považovat za běžnou záležitost?

Vyšetření ve školském poradenském zařízení lze považovat za běžnou záležitost, proto k žádosti o takovou poradenskou službu, jakož i k udělení (vyžaduje-li se) informovaného souhlasu podle § 1 odst. 4 vyhlášky č. 72/2005 Sb. není třeba schválení soudem. Samotné vyšetření a vydání doporučení týkajícího se poskytování podpůrných opatření totiž bez dalšího nezakládá následky pro další vzdělávací dráhu žáka.

Jde-li o poskytování podpůrných opatření vyšších stupňů a hodnocení, zda jde nebo nejde o běžnou záležitost, závisí posouzení vždy na konkrétních okolnostech případu. Schválení soudem u informovaného souhlasu s poskytováním podpůrného opatření vyššího stupně školou by mohlo být namísto přinejmenším v případech, kde jde o zcela zásadní zásah do vzdělávání žáka (např. významná úprava – redukce vzdělávacího obsahu, nebo bylo-li by vydáno doporučení k zařazení do základní školy speciální).

Jak postupovat v případě, kdy zákonný zástupce neposkytuje součinnost při poskytování poradenských služeb?

Může se jednat např. o situaci, kdy je nutné pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami vydat nové doporučení, protože končí platnost původního doporučení. Pokud zákonný zástupce neposkytuje nutnou součinnost v souladu s § 1 odst. 6 vyhlášky č. 72/2005 Sb., tzn. není dodržena podmínka poskytnutí poradenské služby ze strany žadatele, je vhodné zkusit s ním situaci znovu projednat a uchovat písemný záznam o tomto jednání či snaze o jeho dohodnutí. V případě, že i přes výše uvedené nezajistí zákonný zástupce vyšetření ve školském poradenském zařízení a nebude vydáno nové doporučení, je nutné se obrátit na Orgán sociálně-právní ochrany dětí s tím, že zákonný zástupce nepostupuje v zájmu svého dítěte a z důvodu jeho nesoučinnosti nemohlo být vydáno nové doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami.

<https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/poradenske-sluzby-ve-skolstvi>